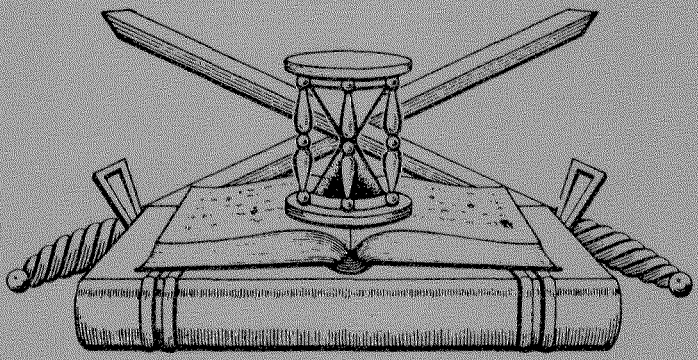
MARS ET HISTORIA

13e jaargang nummer 6 - nov./dec. 1979.

ORGAAN

VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
TER BEOEFENING VAN DE
MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

Beschermheer : Z.K.H. de Prins der Nederlanden

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR:

Voorzitter	:	C.A. Heshusius
Vice-voorzitter	:	drs G.J. van Ojen jr
1e Secretaris	:	H. Muller
Penningmeester	:	drs J.A. Bom
2e Secretaris	:	E.W. van Popta
Leden	:	jhr D.J.H.N. den Beer Poortugael
		J. van den Berg
		B.C. Cats
		drs J.P.C.M. van Hoof
		J.C. Hopperus Buma
		F.J. van Lier
		F.J.A. Lutz
		H. Ringoir
Adviseur	:	mr Ch.L.M. Schaepman

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter	:	Wassenaarseweg 161, 2596 CP 's-Gravenhage, tel. 070 -248495
1e Secretaris	:	Willem III laan 14, 4835 LB Breda, tel. 076 - 653239.
Penningmeester	:	Speltoord 14, 3991 XH Houten (U), tel. 03403 - 2169.

Contributie bedraagt per jaar min. ƒ 30,00, te storten op rek. no. 65.82.12.125 van de Nederlandsche Middenstandsbank Houten (U), t.n.v. de Nederlandse Vereniging Militaire Historie of op giro 29 40790 van de N.V.M.H. te Houten (U).

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKCOMMISSIE:

	:	J. van den Berg, drs J.P.C.M. van Hoof, E.W. van Popta.
Redaktie-adres	:	Mgr. Bekkerslaan 151, 2286 CE Rijswijk (Z.H.)

AFDELINGSCORRESPONDENTEN: Zie binnenomslag van de achterzijde.

1002

MARS ET HISTORIA

13e jaargang
nummer 6
nov./dec. 1979.

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K.B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire- en semi- militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

INHOUD

Bestuursmededelingen.

- Notulen van de dertiende algemene ledenvergadering.
- 13e en laatste opgave van wijzigingen op de ledenlijst 1977.
- 1e opgave van wijzigingen op de ledenlijst 1979.
- Verslag najaarsexcursie naar Muiden en Naarden.

Militariade. door F. J. van Lier.

Het korpsonderscheidingsteken van het Regiment Limburgse Jagers.
door J. L. H. A. Antoni
briggen. b. d.

De oorlog die het gezicht van Nederlands Indië en van heel Oost-Azië veranderde
door J. J. Nortier.

Het herdenkingsjaar 1979 (II) door drs J. P. C. M. van Hoof.

NOTULEN VAN DE DERTIENDE ALGEMENE LEDENVERGADERING

van de Nederlandse vereniging ter beoefening van de militaire historie, gehouden te Amersfoort op 22 september 1979.

Aanwezig waren 78 leden.

1. Opening.
Te 13.30 uur opende de voorzitter de vergadering en heette de aanwezigen met een hartelijk woord welkom. Vervolgens herdacht hij door het in acht nemen van een minuut stilte de leden die ons in het afgelopen jaar door de dood zijn ontvallen: oud-voorzitter luitenant-kolonel der Mariniers b.d. F. L. Diekerhoff en de heer R. W. E. Cats.
De secretaris las daarna het telegram voor dat aan onze beschermheer Z. K. H. de Prins der Nederlanden, was verzonden, luidende:
'Bestuur en leden van de Nederlandse vereniging ter beoefening van de militaire historie in jaarvergadering bijeen betuigen Uwe Koninklijke Hoogheid hun gevoelens van oprechte trouw en aanhankelijkheid'.
Het antwoord kwam helaas kort na het sluiten van de bijeenkomst binnen en kon dus niet worden voorgelezen. De inhoud was:
'Hartelijk dank voor Uw vriendelijk telegram. Ik wens U en alle leden een prettige jaarvergadering toe. Bernhard'.
De voorzitter ging hierna over tot het uitspreken van zijn jaarrede, welke elders in dit blad staat afgedrukt.

2. Notulen van de 12e algemene ledenvergadering (23 september 1979).
De voorzitter deelde mede dat de nieuwe statuten door de notaris waren gepasseerd en gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel. De vereniging voldoet hiermee aan de door de wet gestelde eisen.
Hierna werden de notulen goedgekeurd als gepubliceerd in 'Mars et Historia', 12e jaargang, nummer 6 (nov./dec. 1978) en vastgesteld.

3. Financieel verslag van de penningmeester.
Dit werd goedgekeurd als gepubliceerd in 'Mars et Historia', 13e jaargang, nummer 4 (juli/augustus 1979).
De penningmeester gaf nog een korte toelichting waaruit bleek dat de contributie voor 1980 op het oude peil gehandhaafd kon blijven, maar wellicht voor 1981 zou moeten worden herzien.

4. Verslag kascommissie 1978-1979.
Het enig aanwezige lid van de kascommissie, de heer J.A.C.Bartels, deelde mede dat de commissie met grote waardering had kennisgenomen van het door de penningmeester gevoerde beleid en hij verzocht de vergadering hem daarvoor décharge te verlenen.
Hieraan werd met een krachtig applaus voldaan.

5. Benoeming kascommissie 1979-1980.
Met algemene instemming werden in de kascommissie 1979-1980 gekozen de heren J. A. C. Bartels, dr H. Vels Heijn en, als reserve, H. F. Fabri.

6. Jaarverslag van de secretaris.
Aangezien de secretaris dit niet op tijd gereed had om in 'Mars et Historia', 13e jaargang, nummer 4 (juli/augustus 1979) te worden afgedrukt, stelde hij de vergadering voor er mee genoegen te nemen dat het werd voorgelezen, of te wachten tot het in het eerstkomend nummer van 'Mars et Historia' zou worden afgedrukt.
Met het laatste werd akkoord gegaan.

7. Bestuursmutaties.
De voorzitter deelde mede dat artikel 8 punt 5 van de statuten voorschrijft dat jaarlijks twee bestuurders moeten aftreden volgens een door het bestuur op te maken rooster. Deze bestuurders zijn dan onmiddellijk herbenoembaar. Op de eerstvolgende jaarvergadering zal dit rooster worden gehanteerd.

8. Rondvraag.
De voorzitter deelde mede dat volgens artikel 12 van de statuten de algemene jaarvergadering moet worden gehouden in de gemeente waar de vereniging statutair is gevestigd ('s-Gravenhage) en binnen zes maanden na afloop van het verenigingsjaar (kalenderjaar), behoudens toestemming van de ledenvergadering om daarvan af te wijken. De vergadering gaf machtiging de algemene ledenvergadering in 1980 weer in het najaar te houden en in een plaats in het centrum des lands. (Zie vervolg op pagina 178 onderaan)
De heer Bartels deelde mede dat het in 1980 35 jaar geleden zal zijn dat Duitsland capituleerde. Hij vroeg of de vereniging hieraan aandacht wilde besteden. De voorzitter wees op de kalender van herdenkingsdagen die in 'Mars et Historia' zal komen en waarin ook deze gebeurtenis zal worden opgenomen.
Voorts zou hij trachten hierover een artikel voor 'Mars et Historia' te verkrijgen.
De heer Hubregtse vroeg hoe lang de artikelenreeks over het dagboek van luitenant Donck nog zou worden voortgezet. De voorzitter antwoordde hem: 'Zo lang wij nog papier en geld hebben en men het wil lezen'.
De heer Den Dunnen wilde weten hoe de contacten waren met de Documentatiegroep 1940-1945. De voorzitter zei dat met de voorzitter van de Documentatiegroep 1940-1945 overleg was geweest en getracht zal worden bij activiteiten die de interesse van de andere vereniging mede betreffen hiervan mededeling te doen zodat leden

van die andere vereniging hieraan zouden kunnen deelnemen.
In geen geval zullen elkaars ledenvergaderingen worden bezocht.
De heer Berlemon heeft contact gehad met de voorzitter van de Documentatiegroep 1940-1945 om de leden de door hem georganiseerde tentoonstelling over de Tweede Wereldoorlog te laten bezoeken.
Dit is echter nog niet van de grond gekomen.
De heer Bartels deelde mede dat bij de Documentatiegroep 1940-1945 de wens tot nauwer contact wel degelijk leeft, zonder dat dit in een verregaande samenwerking zou moeten resulteren.
De vergadering beaamde dit.
De heer Van Popta verzocht de leden in voorkomend geval aanvullingen en ander commentaar op zijn in 'Mars et Historia' te verschijnen kalender van herdenkingsdagen te willen geven. Hij hoopte hierdoor een zo groot mogelijke volledigheid te bereiken.
De heer Smaling deelde mede dat in de officiersboekjes van 1860 tot 1870 een volledige kalender voorkomt.
Generaal Antoni zei dat acht jaar geleden bij de Sectie Krijgsgeschiedenis een kaart is vervaardigd waarop alle plaatsen waar Nederlandse troepen hebben gevochten staan aangegeven en hij vroeg of deze kaart zou kunnen worden uitgegeven. De voorzitter zei dit met de Sectie te zullen opnemen.
De voorzitter besprak vervolgens het plan een lijst met militaire gedenktekens en monumenten in 'Mars et Historia' op te nemen.
De heer Albarda heeft hierover een uitgebreide documentatie en zal deze alfabetisch naar de gemeenten publiceren. De voorzitter verzocht de leden waar nodig hierop te reageren met aanvullingen, verbeteringen, enz.

9. Sluiting.
Te 14.40 uur sloot de voorzitter de vergadering en dankte een ieder voor hun komst en actieve deelneming aan de besprekingen.
Vervolgens deelde hij mede dat na een korte pauze de heer A. F. Lancker, afdelingscorrespondent voor 'Historische Nederlandse versterkingen overzee', een lezing zou houden getiteld: 'Een blik op onze overzeese versterkingswerken'.

<u>Lezing 'Een blik op onze overzeese versterkingswerken'</u>
De heer Lancker heeft kans gezien ons een klein anderhalf uur op de meest onderhoudende wijze bezig te houden met een onderwerp dat eigenlijk in ons land steeds te weinig aandacht heeft gehad.
Na een korte inleiding over het ontstaan van de Nederlandse invloed in Azië, Afrika en Amerika, werden aan de hand van lichtbeelden een groot aantal forten, zowel nog bestaande als verdwenen, in die gebieden behandeld.

Het was indrukwekkend te ervaren hoe goed de inleider van zijn onderwerp op de hoogte was, zowel voor wat betreft de geschiedkundige als de vestingbouwkundige aspecten daarvan.
Wij hopen dat deze lezing zal bijdragen tot een grotere belangstelling voor dit interessante onderwerp.

13e en laatste opgave van wijzigingen op de ledenlijst 1977

Nieuwe leden:

459	J.H. Lohnstein	Heemskerklaan 58 6881 ES Velp	3, 4, 5 15, 20.

Opgezegd:

294	J.A. van der Kooij	Beukenrode 180 Voorhout
376	K. van der Ham	Zocherstraat 21 Wijk bij Duurstede

1e opgave van wijzigingen op de ledenlijst 1979:

Nieuwe leden:

460	W.C.J. Schoppen	Willem de Zwijgerlaan 120 2582 EV 's-Gravenhage	1, 2, 3, 6, 9 10, 12, 13
461	J.M. Machielsen	Newtonstraat 21b 3112 WE Schiedam	5, 18 (modelbouw)
462	H.A. Isings	Trekvogelweg 55 3815 LA Amersfoort	6, 11, 12 (ook voertuigen)
463	R.P.G.A. Voskuil	p/a Weverstraat 183 6862 DN Oosterbeek	8, 11, 14 19, 20
464	Streekarchivaris van de Liemers en Doesburg	Stadhuis Doesburg	algemeen

Adreswijzigingen:

6	J. Deurwater	Laan van Zevenhuizen 219 7323 AS Apeldoorn
96	M.R.H. Calmeyer	Maison Gaspars de Coligny K. 303 Theo Mann Bouwmeesterlaan 10 2597 GW 's-Gravenhage

141	H. Breedveld	Edelhertlaan 50 2623 EL Delft
159	Ver. van Off. Gnk. Trpn. redactie Polsslag-Vogt Journaal	Da Costalaan 10 3852 BN Ermelo
209	P. A. Wels	Waarschapstraat 21 1382 EG Weesp
233	G. D. Dhaenens	14-16 Boulevard Général Wahis Bte. 39 1030 Bruxelles België
308	P. H. Donck	Schouwenhove 166 2332 DT Leiden

Correctie:

372	R. Brand	Godfried van Bouillonstraat 49 zwart Haarlem moet worden:
372	L. G. Brand	Loseweg 79 7315 DA Apeldoorn

Opgezegd:

246	G. D. Simons	Hondiusstraat 31 Rotterdam
303	H. C. Bos	Worpplein 27 Doetinchem
318	J. Kranendonk	Wilhelminalaan 32 Kedichem
407	H. van Wingerden	Beethovenstraat 18 Nieuwegein

Tot ons leedwezen moeten wij bekend maken het overlijden van:

367	R. W. E. Cats	Galileistraat 42 's-Gravenhage.

Rondvraag vervolg van pag. 175.

Generaal Antoni zei als oudst aanwezig lid, het bestuur te willen bedanken voor het vele werk dat werd verricht ter bevordering van de activiteiten van de vereniging, welke hij van groot belang achtte voor het heden en de toekomst van de Koninklijke Landmacht.

Verslag najaarsexcursie naar Muiden en Naarden

Op zaterdag 20 oktober j. l. vond de excursie naar het Muiderslot te Muiden en het Vestingmuseum te Naarden plaats.
's Morgens verzamelden de deelnemers bij het station Naarden-Bussum, alwaar per bus de rit naar het Muiderslot begon. Het aantal deelnemers was zo groot dat in het Muiderslot de groep werd gesplitst. Hierna vond de rondleiding plaats.
Daarna ging ons gezelschap naar Naarden waar een voortreffelijke lunch werd gebruikt.
Het bezoek aan de Grote Kerk van Naarden ging niet door omdat in de middag er een uitvoering in de kerk was.
Na de lunch gingen we naar het Vestingmuseum waar de heer Hopperus Buma een korte inleiding gaf over het garnizoen van de vesting Naarden, waarna aan de hand van dia's een kort overzicht werd gegeven over het ontstaan van de vesting in het algemeen.
Hierna volgde de rondleiding door het museum.
Tot slot brachten we een bezoek aan het Arsenaal en de daarachter gelegen bolwerken.
Deze excursie, die weer onder leiding stond van de heer Hopperus Buma, die wij op deze plaats nog eens hartelijk willen bedanken, was bijzonder geslaagd.
Het aantal deelnemers aan deze excursie bedroeg 57 personen.

E. W. v. P.

MILITARIADE

door F. J. van Lier.

zijnde voor onze leden mogelijk wetenswaardige zaken, voor hen uit vele bronnen vergaard.

1. Door onverklaarbare oorzaak zijn er in de rubriek 'Militariade' van twee nummers terug ('Mars et Historia' 13e Jaargang nr. 4, pag. 130), enige woorden weggevallen, waardoor het onder punt 3 vermelde enigszins onbegrijpelijk werd.
   Met 'deze stichting' in regel 1 wordt natuurlijk bedoeld, de Stichting 'Menno van Coehoorn'. Sorry!

2. In een van de vorige militariades maakte ik melding van het boek 'Van bezetting naar bevrijding, 1940 - 1945 in Nijverdal, Hellendoorn, Marle, Haarle, Daarle, Hulsen, Eversberg'. De heer Lancker maakte mij ter aanvulling van dat bericht nog attent op het feit dat het batig saldo uit de verkoop van dat boek naar het Militair Revalidatie-centrum te Doorn zal gaan. Reden te meer dus om het boek te kopen!

3. Aangezien velen onder onze leden zich inspannen om onze nationale monumenten te behouden, is het wellicht nuttig nu reeds te vermelden, dat op 5 maart 1980 in het Jaarbeurs Congres- en Vergadercentrum te Utrecht de 'Nationale Monumentenstudiedag 1980' zal worden georganiseerd. (Zie voor aanvulling onder aan pagina 180).

4. A raison van ƒ 23.750.000,-- (Ja, U leest het goed, 23 3/4 miljoen gulden!) tracht Franklin Mint B.V. 5000 series à 50 tinnen soldaatjes van 6 cm te slijten aan de verzamelaars en andere liefhebbers. Deze serie gaat heten 'De Beroemde Regimenten van Waterloo'. Mocht U royaal in Uw zwarte geld zitten, dan zal de aankoop voor U wellicht lonend zijn. Of de eenvoudige collectionneur vierduizend zevenhonderd en vijftig gulden neer kan tellen voor deze met veel bombarie aangekondigde eenmalige uitgave is voor ons nog maar de vraag. Overigens moet U wel vier jaar en twee maanden geduld hebben alvorens U de collectie compleet in huis heeft. Neemt U dus wel een bepaling ten aanzien van de voortzetting van de betaling op in Uw testament.

Van de heer Jacques Lekeu, bestuurslid van de Belgische vereniging voor de studie van uniform en kostuum 'La Figurine', ontvingen wij bericht dat van 23 t/m 26 mei 1980 het 6e Internationale congres van verzamelaars van tinnen figuren zal worden gehouden te Brussel.
Het inschrijfgeld bedraagt B.Fr. 1000,-- per deelnemer en B.Fr. 500,-- per vergezellende persoon. Bericht van inschrijving graag aan:
J. Lekeu, J.B. Colijnsstraat 102, 1060 - Brussel, België, onder gelijktijdige overmaking van het inschrijfgeld op postchequerekening nr. 088.0636290.62 van la Figurine, Rue du Luxembourg 33, 1040 Bruxelles.
Het programma van het congres luidt als volgt:

vrijdag 23 mei 1980 : 's avonds: ontvangst van de deelnemers.

zaterdag 24 mei 1980 's morgens: ontvangst op raadhuis.
Bezoek aan de tentoonstelling '150 jaar onafhankelijk Koninkrijk België.
's middags: Beurs van tinnen figuren, platen, boeken en militaria.
's avonds : Feestmaal.

zondag 25 mei 1980 : 's morgens: Bezoek Nationale Museum van Historische figuren, ontvangst, bijzondere tentoonstelling 'Geschiedenis van België'.
's middags: Naar keuze bezoek aan Koninklijk Leger museum, Vorstenhuismuseum of Koninklijk Paleis.
's avonds : Brussel by night-tour.

maandag 26 mei 1980: Excursie naar Namen.
's morgens: Bezoek aan de tentoonstelling 'Geschiedenis van Namen', films.
's middags: Ardense maaltijd, waarna bezoek aan de Citadel.
's avonds : Sluiting.

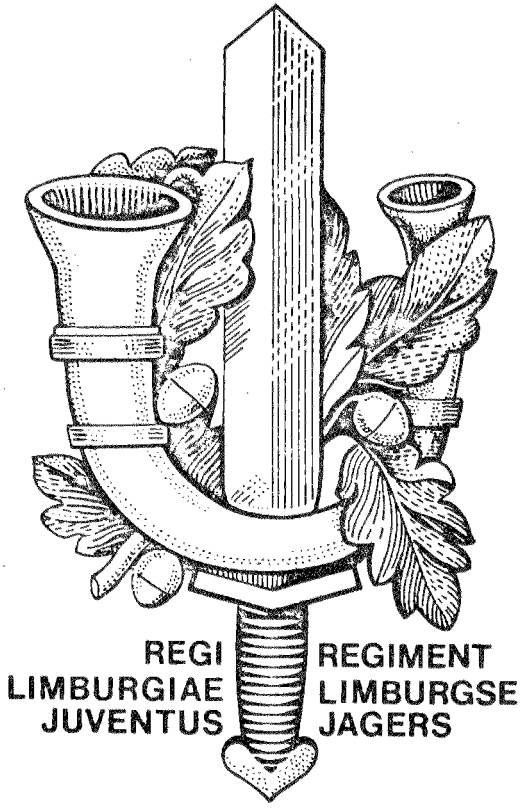
Aanvulling pagina 179 Militariade punt 3.
Als voorlopig onderwerp voor deze dag is gekozen 'Stads- en dorpsvernieuwing'.
De dag wordt gehouden door de 'Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming' in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting.

HET KORPSONDERSCHEIDINGSTEKEN VAN HET REGIMENT LIMBURGSE JAGERS

door J. L. H. A. Antoni, briggen. b. d.

Het onderstaande is ontleend aan een door de heer Antoni samengestelde brochure over het Regiment Limburgse Jagers.

J. v. H.

De jachthoorn is genomen uit het wapen van het vm. graafschap Horne, gelegen in Limburg, waarvan de gemeente Horn ongeveer het geografische middelpunt is.
De graven van Horne waren in de Middeleeuwen erfelijk opperjagermeester van het Heilige Roomse Rijk van de Duitse Natie.
Philips van Montmorency, Graaf van Horne en Lamoraal Graaf van Egmond, waren de eersten, die hun leven moesten laten voor onze vrijheid, toen zij op 5 juni 1568 te Brussel onthoofd werden, aan het begin van onze strijd om de onafhankelijkheid, welke oorlog tachtig jaren zou duren.
Horne was een voorname figuur uit het verzet tegen Spanje, van welk verzet Willem van Oranje leider was.
De jachthoorn uit het wapen van Horne is ook opgenomen in het wapen van de provincie (vm. hertogdom Limburg.
De plaatsing van deze hoorn in het korpsonderscheidingsteken brengt het bovenstaande in herinnering, hetgeen dient om de drager daarvan aan te sporen om zijn gehele persoon te geven voor de Nederlandse vrijheid, zoals de Limburger Horne dit deed, en doet tevens denken aan provincie en naam.

Het eikenblad is ontleend aan het Limburgse volkslied. Hoewel er provincies zijn, waar bepaald meer eiken groeien dan in Limburg, is de eik toch wel karakteristiek voor deze provincie, omdat iedereen het couplet van dat volkslied kent, dat besloten ligt tussen de woorden:

'Waar in 't bronsgroen eikehout, 't nachtegaaltje zingt, ... daar is mijn vaderland, Limburg, dierbaar oord'.
De eik is het symbool van kracht, zijn geloof dat der overwinning.
De opname in het onderscheidingsteken houdt de drager een en ander voor ogen.
De drie eikels verbeelden 3 voormalige infanterieregimenten 2, 6 en 11 R.I., waarvan het Regiment Limburgse Jagers de traditie voortzet.

Het zwaard is genomen uit het rijkswapen.
De Nederlandse leeuw voert in zijn rechter opgeheven voorklauw een opgeheven Romeins zwaard, zijn wapen. Hij vertrouwt dit mede toe aan de Limburgse Jagers om het voor hem te voeren en om het te gebruiken, als het moet. Nederland strijdt met zijn krijgsmacht, waartoe de Koninklijke Landmacht behoort. Van die Landmacht was, is en zal de infanterie het voornaamste deel blijven. Vandaar dat in het algemene wapenonderscheidingsteken der infanterie het zwaard van de Nederlandse leeuw voorkomt, zij het ook opgestoken (d.i. omlaag gehouden) en achter het schild. Als infanteristen voeren de Limburgse Jagers eveneens dat zwaard, doch weder fier, dreigend, zo niet uitdagend opgeheven.
Hiermede zij de Limburgse Jager a.h.w. ingeprent, dat hij er voor dient te zorgen, dat zijn geoefendheid zeer groot is, m.a.w. dat het zwaard, hetwelk hij voert, vlijmscherp is.
Bovenomschreven korpsonderscheidingsteken is ontworpen in 1950 voor de Kolonel J.L.H.A. Antoni.
Evenals enkele andere korpsen, voert het regiment ook een devies in het Latijn.
Het betekent: Regi Limburgiae Juventus; d.w.z. de weerbare jeugd van Limburg voor de Koning.

DE OORLOG DIE HET GEZICHT VAN NEDERLANDS-INDIË EN VAN HEEL OOST-AZIE VERANDERDE

over ambtenaren, soldaten, samoerais, oorlogsplannen en vele andere zaken

door J.J. Nortier.

Het Indië van vóór de oorlog

Via de vorstenrijken van vóór de komst der Nederlanders, via de handelaren van de Oost Indische Compagnie, Raffles en Daendels, was in Nederlands-Indië een typische, bureaucratische ambtenarenregering ontstaan. Enerzijds maakte deze gebruik van de feodale vorsten, anderzijds legde zij de macht van de heersers aan banden. Buiten Java, in de zogenaamde Buitengewesten, lagen nog uitgestrekte gebieden waar van een intensief bestuur nauwelijks sprake was. Het Nederlandse gezag berustte daar voornamelijk op het respect voor de militaire en politiepatrouilles. De militaire commandant vervulde dikwijls tevens de functie van bestuursambtenaar.
Hoewel het land te uitgestrekt is en de verschillen in bevolkingsaard en beschavingspeil te diepgaand zijn om alles en allen over één kam te scheren, kan in het algemeen worden gezegd dat vele westerse maatregelen - om een voorbeeld te noemen, westerse technieken en de geldeconomie - ontwrichtend hadden gewerkt op de aloude dessagemeenschappen.

Het onderwijs kweekte een hoeveelheid intellectuelen en semi-intellectuelen die onder de ambtenarenregering onvoldoende aan hun trekken kwamen. Een reden tot ontevredenheid.
De wereldcrisis van de jaren '30 drukte zwaar op Nederlands-Indie.
De slechte economische toestand voedde de nationalistische stromingen die zich al rond de eeuwwisseling hadden aangediend. Het nationalisme beperkte zich aanvankelijk tot de kringen van intellectuelen en islam. Een recentere partij, de Parindra (Partai Indonesia Raja) had een veel bredere basis en vond haar aanhangers in de hele bovenste Indonesische bevolkingslaag. De Parindra miste het radicale van de eerste nationalisten.
De Indische maatschappij kende vele standsverschillen, kasten en coterietjes, ambtenaren, planters, academici, officieren, enz. enz. Verder bestond er onderscheid tussen volbloed Nederlanders en Indische Nederlanders, tussen ontwikkelden in deze categorie en minder ontwikkelden - zij die op de rand van de kampong leefden - tussen Nederlanders, Indische Nederlanders en Indonesiërs, tussen ontwikkelde en niet ontwikkelde Indonesiërs, tussen Indonesische adel en de gewone man. Een uitgebreid scala van kringen en kringetjes met sterke differentiatie in levenswijze en levensbeschouwing.
Het leger, het KNIL, alweer een apart element in de ingewikkelde samenleving.
Officieren, onderofficieren en minderen elk behorend tot gescheiden samenlevingsverbanden.
De 'Jannen', Nederlanders en Indische Nederlanders tesamen Europese militairen genoemd, ondergebracht in afzonderlijke compagnieën, althans bij de infanterie. De tijd dat het Koloniaal Werfdepot van Harderwijk, het riool van Europa, voor de Europese aanvulling zorgde, was weliswaar voorbij, de vierkante pot en de kampong waren niet meer de enige troost van de Jan, maar toch was de Europese soldaat sterk gebonden aan zijn militaire omgeving met weinig diepe contacten daarbuiten.
Tachtig procent van het beroepsleger bestond uit Indonesiërs. Ook daar bestonden grote verschillen, en wel naar de landaard. Menadonezen en Ambonezen genoten een voorkeursbehandeling en waren in eigen compagnieën ingedeeld.
Alle inheemse militairen waren huursoldaten. Zij volgden de 'kompeni' ver van hun geboortegrond, de tangsi (kazerne) was hun tehuis. Zij waren bereid hun soldatenplicht te doen en genoten van de machtspositie die het leger hun bood.
Ideologische beweegredenen als de verdediging van een vaderland, vielen compleet buiten hun gezichtskring. Trouwens, wat was dat vaderland? De archipel van 'Sabang sampai ke Merauke' vormde geen staatkundige en zelfs geen geografische eenheid. Door toevallige omstandigheden was het gebied onder één Nederlands gezag gekomen. De Indonesische beroepssoldaat beschouwde zich als werknemer in een grootbedrijf, soldaat zijn was een betrekking als ieder andere. Met de oosterse gevoeligheid voor machtsverhoudingen was het moreel goed, zolang het bedrijf winsten maakte. Aangezien het bedrijf in het verleden wel aardig had geboerd, waren de werknemers niet ontevreden.
De bezetting van Nederland maakte in het helemaal op het moederland georiënteerde Indië een diepe indruk. Zelfs de nationalisten stonden niet afwijzend tegenover de Nederlandse zaak. De regering liet de gelegenheid voorbijgaan om dit eerste enthousiasme te mobiliseren ten behoeve van de verdediging. De nationalisten wensten zeker mee te werken aan de afweer van een aanvaller door inschakeling van het Indonesische volk, maar verwachtten in ruil daarvoor een groei naar zelfstandigheid.

De Nederlandse regering-Londen en Batavia-voelden hier op dit moment niets voor.
Men zag zeer goed in dat de verhoudingen Nederland-Indonesië moesten worden herzien en dat dit een evolutie naar meer vrijheid betekende. Men wenste echter de bestaande verhoudingen te bevriezen tot na de oorlog. De bekende radiorede van koningin Wilhelmina op 7 december 1942 gaf een wijzigiging van dit standpunt, die door de bezetting geen onmiddellijke praktische waarde meer had. Bij het begin van de vijandelijkheden met Japan was het Indonesische enthousiasme verdwenen. Het had plaats gemaakt voor gevoelens van wrevel en miskenning.
Van een eenheidsfront tegenover een eventuele invaller was eind 1941 geheel geen sprake. Bij de Indonesische massa heerste onverschilligheid zonder enige betrokkenheid, bij de meer ontwikkelden wantrouwen en achterdocht. De weermacht was zonder ideologie, werd niet gedragen door de belangstelling van het volk en was daardoor moreel zwak.

De verdediging van Nederlands Indië.

Op de dag dat de oorlog met Japan begon, golden voor Nederlands-Indië nog steeds de Defensiegrondslagen van 1927. In de loop der jaren waren deze slechts hier en daar aangepast. De grondslagen noemden als hoofdtaak van de gewapende macht, het handhaven van het Nederlandse gezag bij binnenlandse onrust. De 'vervulling van de militaire plicht als lid van de volkengemeenschap tegenover andere volken', het tweede en minst belangrijke deel van de taak, beperkte zich in de eerste plaats tot het garanderen van een strikte neutraliteit bij de conflicten tussen andere mogendheden. Het Nederland van vóór 1940 wenste zich niet te binden aan bondgenootschappelijke verdragen. De Memorie van Toelichting op het vlootplan 1949 vermeldde voor Nederlands Indië dat men zich nauwgezet hield aan 'de door Nederland aanvaardde zelfstandige politiek, welke niemands steun zoekt en alleen eigen recht wil zien eerbiedigen'.
Naar de mening van die dagen was een zelfstandige aanval op Indonesië uitgesloten. Steeds zouden daarbij andere mogendheden betrokken zijn en altijd was men verzekerd van buitenlandse hulp. De weermacht in Indië had zich in te stellen op het verijdelen van zwakke aanvallen, het afslaan van 'coups de main' en het standhouden tot geallieerde versterkingen zouden zijn aangekomen. Het optreden tegen een buitenlandse vijand was op Java een taak van het leger met steun van de vloot en in de Buitengewesten een taak van de vloot met steun van het leger. De acties in de Buitengewesten waren bedoeld om de tijdige vernieling van bodemopbrengsten te verzekeren en de vijand zolang mogelijk het gebruik van vloot- en luchtbases te ontzeggen. Dit leverde de vertraging voor de aanval op Java. Met de verkregen tijdwinst hoopte men voldoende geallieerde versterkingen binnen te krijgen om het behoud van het hoofdeiland mogelijk te maken.
De Defensiegrondslagen van 1927 hielden nog geen rekening met de ontwikkeling van het luchtwapen. De moderne bommenwerper bracht eenn nieuw aspect: de mogelijkheid om een aanvaller al aan de grenzen van het grondgebied afbreuk te doen.
Hiervoor had men vliegvelden nodig, in een wijde boog verspreid over de Buitengewesten. De aanleg kostte een jarenlange inspanning en was in 1940 bijna gereed.
De hoeveelheid door landstrijdkrachten te verdedigen gebieden nam daardoor toe en werd veel omvangrijker dan ooit in de grondslagen was voorzien

Hoewel de defensie-inspanning voornamelijk op Java was gericht, werkte men in de jaren vóór de oorlog ook hard aan de verdediging van de Buitengewesten.
Prioriteit hadden de zogenaamde kritieke punten: Tarakan, Balikpapan en Palembang als oliecentra, Ambon als vloot- en luchtbasis.
De bewapening, die overal in de Buitengewesten, uitgezonderd de kritieke punten, hoofdzakelijk uit karabijn en klewang bestond, werd opgevoerd met o.a. automatische wapens. Om het schreeuwende tekort aan artillerie min of meer op te vangen liet de legercommandant al het oude geschut uit de opslagplaatsen halen en in stelling brengen. Ook de Buitengewesten kregen daarvan hun deel.
De beperkte mogelijkheden van de eigen strijdkrachten en de grote afhankelijkheid van buitenlandse hulp werden slechts door weinigen begrepen. Toen eind januari 1942 aanzienlijke delen van de Buitengewesten verloren waren gegaan:
'. . . . kwamen mij (de legercommandant, generaal H. ter Poorten, JN) voorstellen ter ore van jonge officieren en outsiders om van het Javaleger, dat voor driekwart op wacht stond, delen af te zonderen ter herovering van doelen in de Buitengewesten en dat alles zonder enige tijd van voorbereiding. Deze voorstellen hebben mijn diepe verontwaardiging opgewekt, omdat zij niet alleen blijk gaven van een totaal misverstaan van onze situatie, doch vooral omdat op deze wijze een goedkoop effect werd verkregen tegenover outsiders in de geest van 'wij willen wel, maar de leiding werkt remmend'. 1)

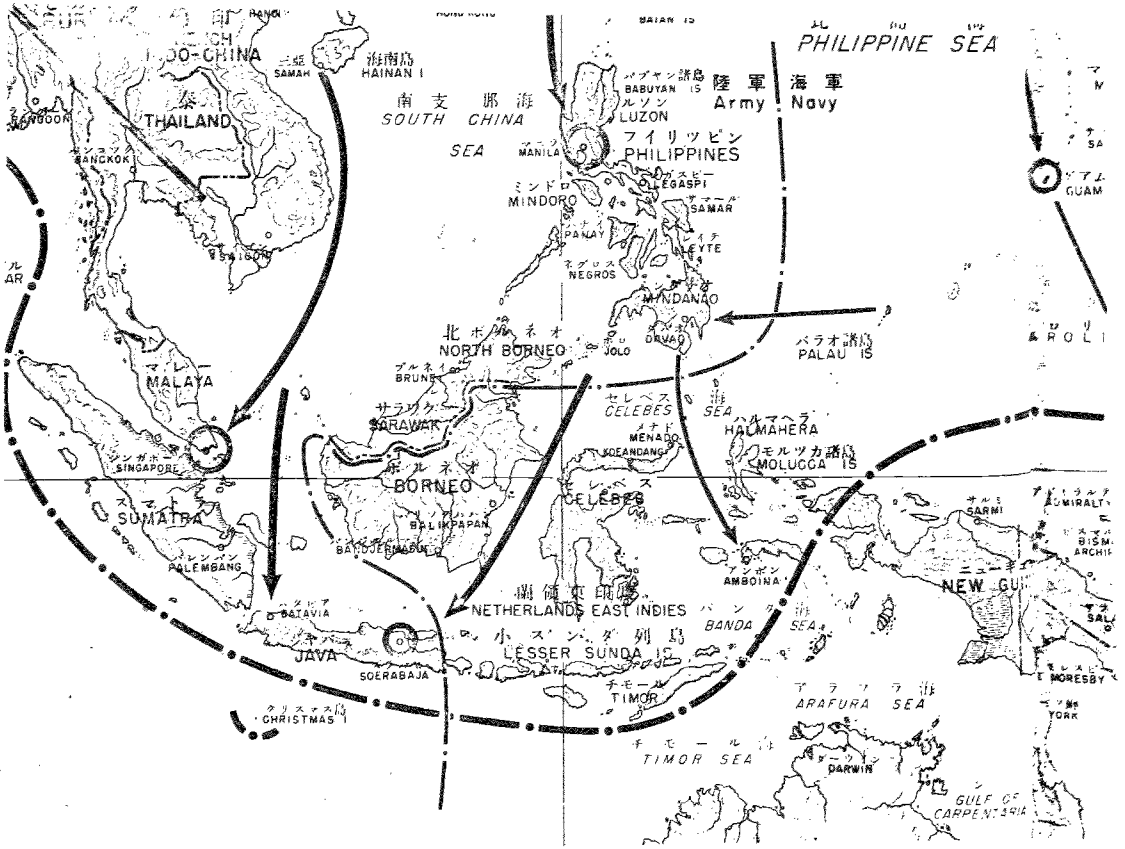
De voorlichting: een steen des aanstoots

Natuurlijk wisten de verantwoordelijke personen hoe de werkelijke situatie was.
Al in mei 1940 schijnt generaal G.J. Berenschot, omgekomen bij een vliegtuigongeval op 13 oktober 1941, tegen zijn latere opvolger Ter Poorten gezegd te hebben: 'Ik zal blij zijn als het Indische leger het op Java ook vijf dagen uithoudt tegen een invasieleger'. 2)
Zulke geluiden bleven binnenskamers en in kleine kring.
Men vreesde door het bekendmaken van de juiste toestand niet alleen voor defaitist te worden gemaakt, maar ook het moreel van de bevolking onherstelbare schade toe te brengen.
In heel Azië onderschatte men de Japanner op een ongelooflijke manier. De Engelsen weigerden aan te nemen dat Japan in staat zou zijn diep in Malakka door te dringen.
De gedachte dat Singapore genomen zou kunnen worden gold als ronduit belachelijk.
De staf van Sir Robert Brooke-Popham, commander in chief Far East, achtte het Japanse leger 'a bubble, waiting to be pricked'. De Amerikanen hadden een Pearl Harbor nodig om wakker te worden. Algemeen heerste de mening dat het Keizerrijk de eerste jaren niet gereed was voor een oorlog met de westerse mogendheden En wat dan nog! De krombenige, bebrilde Aziaat wist met zijn moderne oorlogsspeelgoed toch geen raad. Hij zou zeker in Malakka en op de Filippijnen vastlopen. Japan had toen al tien jaar oorlog in Mantsjoerije en China achter de rug. Men had kunnen weten - liever gezegd, men wist maar wenste het niet te geloven - dat de strijdkrachten van de Tenno iets meer voorstelden dan primitievelingen die zelfs in een vliegtuig hun ridicule zwaarden meenamen.
De falende voorlichting in Indonesië verdoezelde de eigen moeilijkheden, schilderde het beeld van een totaal nieuwe weermacht, wees op de miljoenen aan besteld materieel, het (inderdaad) grote opbouwwerk van de laatste jaren en gaf de Japanner weinig kans.

Het ging er in als koek. De val van Nederland, hoezeer ook betreurd, was een stimulans voor Indië. Men kon en moest nu veel meer zelf regelen, men voelde zich zelfstandige worden op een andere manier uiteraard dan de nationalisten zich dat voorstelden. De export steeg, er kwam een eigen industrie van de grond om het wegvallen van Europa zo goed mogelijk op te vangen. Er werd stevig verdiend en dat maakt altijd optimistisch.
Toen de oorlog dichter bij huis kwam en het nieuws somberder werd, bleef de voorlichting de realiteit geweld aandoen. De communiqués gaven hoog op over de heldhaftige strijd in de Buitengewesten en de zware vijandelijke verliezen. Java bleef onneembaar. Daarnaast ging men op een andere toer: de gruwelen van de Japanse beestmensen in de bezette gebieden werden breed uitgemeten met de bedoeling de wil tot weerstand te verhogen.
Toen Singapore was gevallen, de tang zich om Java sloot, Wavell verdween en de vloot zich in de Javazëee liet afmaken, bleef er een angstig en paniekerig Indonesië achter. De bestaande Indonesische wereld wankelde om bij de Japanse bezetting voorgoed ineen te storten. Zelden sinds Attilla en zijn Hunnen had een bezetting zulke verstrekkende gevolgen.
Alle Nederlanders verdwenen binnen een paar maanden in de kampen. De maatschappij werd volledig lamgelegd.

Een leger met vele twijfels en onzekerheden

De gebroken geweertjesmentaliteit van vóór de oorlog en de crisis bleven voor het KNIL niet zonder gevolgen. Het leger, een onproduktieve instelling (defensiegeld was kwaad geld), was een der eerste bezuinigingsobjecten. Het mes sneed diep en liet een KNIL achter, nog wel in staat om in het rustige Indië het gezag te handhaven maar nauwelijks geschikt om het op te nemen tegen een buitenlandse vijand. Dat zou pas goed mogelijk zijn na grote personele en materiële uitbreiding en diepgaande reorganisatie. Bij het uitbreken van de oorlog was het KNIL niet meer dan een politieleger, een orde-en rust-strijdmacht, aarzelend bezig met de eerste stappen op de weg naar een moderne weermacht.
Voor de eerste maal in zijn bestaan moest dit leger het opnemen tegen een buitenlandse vijand. Daarmee wil geenszins gesuggereerd worden dat de vóór 1941 gevoerde operaties gemakkelijk waren en de overwinning van de voren vaststond. De krijgsgeschiedenis bewijst het tegendeel. Vele expedities dienden te worden 'overgedaan' omdat het niet direkt lukte. Zeker is dat het gebruik als orde-en rust-leger een stempel had gedrukt op organisatie, doctrines en mentaliteit, in het bijzonder bij de troepen buiten Java. Het 'karabijn-en-klewang'-leger van de Buitengewesten dacht alleen in termen van gezagshandhaving en in onderdelen ter grootte van een brigade (15 à 20 man). Wanneer, na een jarenlange afwezigheid, officieren, onderofficieren en overigen weer voor enige tijd op Java werden geplaatst, moesten zij compleet worden herschoold in het werken met grotere eenheden en de tactische methodes tegen een moderne vijand. De opbouw van de strijdkrachten startte in 1936 op bescheiden wijze en werd pas in 1938 intensief ter hand genomen. Te laat, een jarenlange verwaarlozing laat zich niet wegwerken door een ruime oorlogsbegroting. Te laat, ook door de ongunstige wereldsituatie en het wegvallen van het moederland. Nederland was voor de aanschaf van oorlogsmaterieel geheel georiënteerd op de Europese markt, Indië kende geen zelfstandig aanschaffingsbeleid. De in Europa geplaatste orders konden niet meer worden uitgevoerd.
Als koper op de Amerikaanse markt werd Indië een der velen op de lange wachtlijst.

De Japanse aanval op Nederlands Indië.

Vergeleken met een paar jaar eerder lagen de kosten veel hoger. Belangrijke geldsommen gingen verloren en grote hoeveelheden materieel bereikten nooit hun plaats van bestemming. Het KNIL begon de oorlog op een zeer zwak moment: problemen op allerlei gebied, personele en materiële tekorten, midden in een reorganisatieperiode. Een maand of tien vóór de oorlog bedroeg de sterkte 80.000 man, waarvan 35.000 beroeps militairen (in 1929 was dit aantal 37.294). De beroepsmilitairen (80% Indonesisch) waren voor de overgrote meerderheid van Javaanse landaard. Dit zij vermeld om de bestaande indruk weg te nemen dat het KNIL hoofdzakelijk uit Ambonezen zou hebben bestaan. Cijfers van 1937 geven 4000 Ambonezen. De Menadonees, waarover men nooit iets hoort, vormde een sterkere groep (5100 in 1937). Begin 1942 lag de sterkte een 10.000 man hoger. Dit waren vooral hulpkorpsen met geringe gevechtswaarde. De uitbreiding deed het algemene peil van geoefendheid dalen en had mede een gebrek aan goed kader tengevolge. De oprichting van nieuwe eenheden bijvoorbeeld met tanks en luchtdoelartillerie en de uitbreiding van de militaire luchtvaart, een wapen van het KNIL en geen zelfstandig krijgsmachtonderdeel, hadden het beste personeel bij de infanterie weggezogen. De gewenning aan nieuw materieel en gewijzigde organisatie werd gestagneerd door de vele neventaken als stellingwerkzaamheden, wacht- en bewakingsdiensten. Bij het begin van de oorlog was de toestand chaotisch en bestond er weinig samenhang in de onderdelen. Leiding en troep waren niet op de hoogte met het moderne materieel en de nieuwe methodes. Men was in theorie bekend met de moderne oorlogvoering, de praktijk werd onvoldoende beheerst. Luitenant kolonel P. Gerssen (Generale Staf KNIL) zei in een kort na de oorlog op de Hogere Krijgsschool gehouden lezing:

'. . . en wel werd bij oefeningen en opleiding de moderne oorlogvoering behandeld . . . (en werden) moderne gevechten en veldslagen geleverd, doch bij dit alles kwamen op mysterieuze wijze vechtwagens, artillerie, pantser- en luchtafweergeschut de gelederen versterken. 't Was theorie en meer niet. Het vertrouwen in eigen kunnen werd er niet door bevorderd. Men voelde en wist dat een aldus bewapend leger tegenover een vijand al bij voorbaar geslagen was, opgeofferd aan het gebrek aan offervaardigheid van een volk om de middelen te geven nodig voor zijn taak. Het was dit verlammende gevoel dat zijn nawerking deed gelden tot in de oorlogsdagen gestimuleerd door een handige Japanse propaganda . . . en zonder een tegenwicht te vinden in een goede eigen voorlichting'.

De latere legercommandant S.H. Spoor werkte in Australië mee aan een 'Verslag betreffende de krijgsverrichtingen in Nederlands Indië'. Het nu volgende citaat is van de hand van de toenmalige kapitein generale staf KNIL. Sprekende over de geringe mate van oorlogsvoorbereiding - daarbij gaat het zeker niet in de eerste plaats om materieel - en de weerstand, die beneden de verwachtingen bleef, zei hij:

'Een uitvloeisel daarvan was ook de ambtenarengeest in het leger, waarbij persoonlijke belangen teveel werden geteld, met als gevolg te slappe beoordelingen, oorlogseisen te weinig op de voorgrond, onvoldoende bereidheid tot zelfopoffering'. [3]

De Australische chef staf, generaal V.A.H. Sturdee, over de waarde van het Javaleger, onze best uitgeruste strijdkrachten:

'In fact they should be regarded more as well equipped Home Guards than and army capable of undertaking active operations in the field according to the evelopments of the strategic situation'. [4]

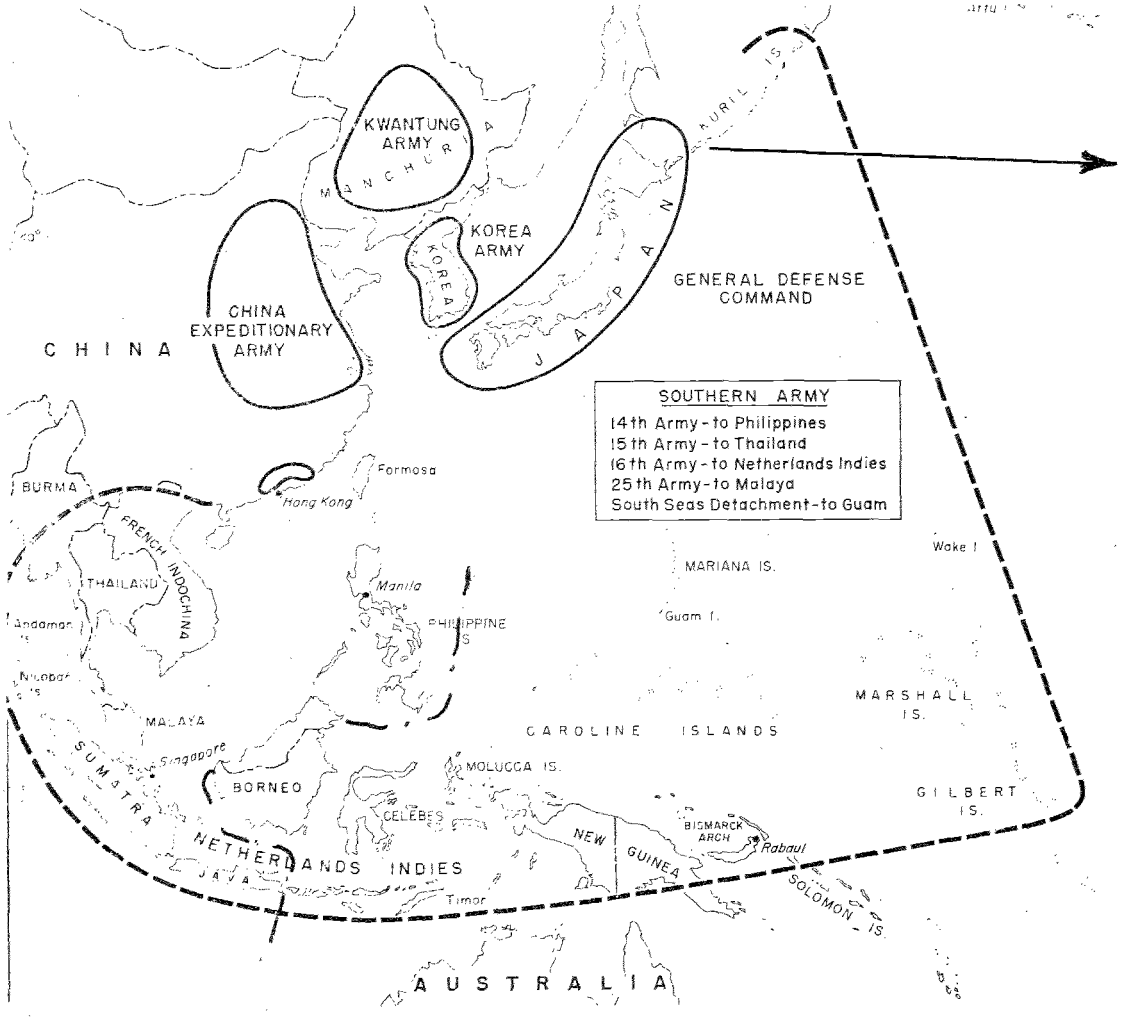
Ongeacht de personele, materiële en morele achterstand zou zelfs een rijk land als Nederland nooit in staat zijn geweest de reusachtige archipel te verdedigen met bijna uitsluitend een beroepsleger. Voor een andere legerorganisatiepolitiek-inschakeling van de Indonesische massa was de tijd niet rijp. Zelfs als men dit zou hebben gewild: de tijd ontbrak, ideologische vorming kost jaren.
Schoorvoetend werd in 1941 een groep Indonesische militie opgeroepen.
Te slecht gemotiveerd, te weinig geoefend en te gering in aantal om een rol te kunnen spelen bij de afweer van de Japanse aanvaller.

Weinig bondgenootschappelijke voorbereiding

In de jaren vóór de Pacific oorlog gebeurde er aan geallieerde zijde niet veel om tot een gezamenlijk optreden te komen. Engeland zag het grote belang van Nederlands-Indië als schakel tussen Malakka en Australië, maar aan handen en voeten gebonden in Europa, kon het Britse rijk niet veel meer geven dan morele steun. Al geruime tijd bezette Amerika de eerste plaats in de Pacific. Engeland viel terug tot de tweede rang en kon zonder Amerikaanse hulp niets beginnen.
De houding van Amerika bleef lang onvoorspelbaar en werd sterk bepaald door de publieke opinie. De algemene onderschatting van Japan was ook geen aansporing voor snel en gecoördineerd handelen. De val van Frankrijk in 1940 betekende een nieuwe verzwakking van de westerse positie in het Oosten. Bij de Londense besprekingen van september 1940 kwamen Engeland en de USA niet tot overeenstemming aangaande een bondgenootschappelijk optreden.
Chiang Kai Chek, al sinds 1937 in oorlog met Japan, drong na Pearl Harbor aan op een militaire alliantie onder leiding van Amerika. De Chunking Conferentie van 17 december tot 23 december 1941 bracht geen concreet resultaat. Diverse stafbesprekingen en conferenties te Singapore leidden tot niet meer dan militaire afspraken,die elke politieke basis misten.
De betrokken regeringen onthielden zich van onvoorwaardelijke toezeggingen.
Engeland bleef hameren op het belang van Singapore. De VS hechtten meer waarde aan de Filippijnen, een visie die tot het eind van de oorlog de strategie in de Pacific bepaalde.
De Nederlandse regering in Londen, na mei 1949 zich geen andere mening veroorlovend dan die van de Engelse gastheer, liep natuurlijk in de pas met de Britse opvatting.
De laatste Singapore Conferentie van 18 tot 20 december 1941 had in elk geval tot gevolg dat men het eens werd over een eenhoofdig commando in het Oosten.
Dit voerde tot oprichting van ABDA (American, British, Dutch, Australian) Command onder generaal Sir Archibald Wavell. Het bevel omvatte de strijdkrachten in Birma, Malakka, de Filippijnen, Nederlands-Indië en een deel van Noord-Australië.
De nieuwe opperbevelhebber aanvaardde zijn verantwoordelijkheid op 15 januari 1942 en vestigde zijn staf te Lembang bij Bandoeng. Het rommelige ABDA Command ging ter ziele op 25 februari 1942, nog voor het goed en wel functioneerde. De ABDACOM Directive van 3 januari 1942 gaf aan, het houden van de Maleise Barrière (Malakka (Singapore), Sumatra, Java en Java en de eilanden oost daarvan) als 'basic defensive position'.

Het land van de Rijzende Zon, een onbegrijpelijk geheel

Wie was die Aziatische reus die binnen een paar maanden een onmetelijk gebied veroverde en successen behaalde die de Duitse resultaten in Europa in de schaduw stelden?

Het Japanse oorlogsplan, december 1941. ⟶ Aanval op Pearl Harbour. - - - - grens van het te veroveren gebied (bij benadering).

Japan, een land van ongeveer twaalf keer Nederland, een grote bevolkingsdichtheid en een bodem die maar voor 16% in cultuur kon worden gebracht. Een zware opgaaf om een miljoenenbevolking in het leven te houden. Te meer, daar natuurrampen (aardbevingen en orkanen), de inspanning van maanden in een ogenblik konden vernietigen.
De Japanner was taai, gewend om met erg hard werken van een minimum te leven. Bovendien was hij gedwongen om met velen op een kleine oppervlakte te verkeren. Dat maakte de Japanners tot een beleefd volk, in staat tot werken in georganiseerd verband, een soort mierenkolonie, een sterk nationalistisch denkend volk.
Krijgsgevangenenverhalen geven het beeld van de baarlijke duivel, de sadist die onder het uiten van rauwe keelklanken zijn grootste genoegen vindt in kwellen en vernietigen. Andere lezingen laten de Japanners zien als de kersenbloesempoëet, de bloemenschikker, de wijze monnik die met een stille glimlach de dwaasheid van de wereld aanschouwt. Weer anderen tonen de harde werker die met ontzaglijke toewijding aan zijn bedrijf, de wereld overstroomt met consumptiegoederen en auto's.
Toewijding tot in de dood maakte de Japanner tot een formidabel gevechtssoldaat. De dood op het slagveld was een der hoogste levensvervullingen. Sneuvelen was eervol voor de dode en zijn hele familie. Het verzekerde een rustplaats in het Yasukuni-heiligdom, het nationale oorlogsmonument. Sterven voor de Keizer hield in dat de geest deel ging uitmaken van het goddelijke universum, terugkeerde tot het goddelijke waaruit hij voortkwam. Sterven, niet voor de persoon van Hirohito maar voor de Keizer als belichaming van Japans verleden, heden en toekomst. Het Japanse leger had een ijzeren discipline, een discipline die werd ondergaan als een religieuze belevenis.
De Japanner dacht hiërarchisch: keizer, familie, organisatie. De civiele discipline ging zonder probleem over in de militaire, voor de Japanse soldaat een klein verschil dat niets te betekenen had.
De geest van bushido, de weg van de samoerai, de nobele ridder met moed, vriendelijkheid, loyaliteit en zelfbeheersing, lag aan de basis van zijn toewijding. Voor de ex-krijgsgevangenen van de Tenno klinkt dit als pure waanzin. Ze merkten weinig van de nobele ridder. Krijgsgevangenen golden eigenlijk niet als mensen, ze waren een soort krijgsbuit. Een verachtelijk soort, omdat ze tekort waren geschoten in toewijding. Voor de Japanner zelf gold: laat de schande van krijgsgevangenschap nooit over u komen, kies de weg van sepukko (harakiri). Lijfstraffen waren volledig geaccepteerd en iedere meerdere kon, ja moest, deze toepassen. Het begrip meerdere was zeer rekbaar. Een geoefend soldaat kon een recruut een daverende aframmeling geven zonder dat dit bij het slachtoffer enige wrok opwekte. Tegen eigen mensen waren de Japanners bijna even wreed als tegen krijgsgevangenen. Bij een terugtocht of nederlaag was het totaal niet verkeerd, kameraden te doden wanneer deze dat zelf niet konden of daarvoor terugdeinsden.
De Japanse soldaat ging de oorlog in om de vijand te vernietigen. Het interesseerde hem niet of dit maanden dan wel jaren duurde. Hij was uitsluitend gebonden aan zijn plicht tegenover de Keizer. Een leger met een dergelijke mentaliteit moet wel bezield zijn met een voorliefde voor het offensief. Zelfs in de verdediging moest de vijand vernietigd worden, het afslaan van een aanval was niet voldoende.

De grote Japanse successen hadden tot gevolg dat de geallieerden het krombenige, bijziende mannetje lieten uitgroeien tot een supersoldaat die alles kon.
Begrijpelijk want de verliezer is steeds geneigd zijn eigen prestaties zo goed mogelijk te verkopen. In een latere fase van de oorlog bleek de Japanner een gewoon mens te zijn, wel een voor Europeanen moeilijk te begrijpen mens.
Hoewel Japan in de jaren 1930-1940 zijn economische en militaire oorlogsvoorbereidingen tot tophoogte opvoerde, het militaire budget steeg van 434 tot 7266 miljoen yen en opliep tot 65, 9% van de totale begroting, was de gevolgde strategie aanvankelijk niet offensief. De opzet beperkte zich tot een eventueel conflict met Rusland of Amerika.
Een oorlog contra Engeland, Nederlands-Indië of een alliantie van westerse mogendheden viel buiten de plannen.
In 1940 besloot Japan tot krachtiger diplomatieke maatregelen tegen Nederlands-Indië, met als hoofddoel het verkrijgen van belangrijke grondstoffen. Het daarop volgende jaar verslechterden de verhoudingen met Amerika en Engeland. Mede door de algemene situatie in Europa, in het bijzonder de aanval van Duitsland op Rusland, achtte Japan de tijd gekomen zich gereed te maken voor een oorlog met de westerse koloniale mogendheden.
Na de Keizerlijke Conferentie van 6 september 1941 gaf generaal Sugiyama, chef staf leger, opdracht tot het ontwerpen van plannen voor o. a. de aanval op Nederlands Indië.
Het uitschakelen van de Amerikaanse Pacificvloot, Yamamoto's Pearl-Harbor-plan, vormde een essentieel deel van de plannen. De aanval op de Amerikaanse vloot, die overigens niet verrast had moeten worden, is even typisch Japans als de nachtelijke torpedoaanval op de Russische vloot bij Port Arthur in februari 1904.
Na de vernietiging van de U. S. vloot kon aan Amerika het gebruik van zijn bases in de Filippijnen worden ontzegd, de Japanse invloedssfeer naar het zuiden worden uitgebreid konden de verbindingen over de Pacific worden geblokkeerd door het bezetten van Wake en Guam. Het keizerrijk kwam daardoor in het bezit van alle strategische punten en was in staat een sterke perimeterverdediging in te richten.
De communicatie met de veroverde gebieden was alsdan gegarandeerd en van de vele hulpbronnen kon ongestoord gebruik worden gemaakt. Men dacht de buitenrand van de perimeter in een 150 dagen te hebben bereikt.
Tegen het eind van 1941 waren de plannen klaar. De verhouding met Amerika was ondertussen in een kritiek stadium gekomen. Japan kreeg steeds meer behoefte aan de opbrengsten van Malakka en Nederlands-Indië. De overtuiging dat alleen een oorlog aan de onzekere toestand een eind kon maken werd een feit.
Het strategische plan stond geheel in het teken van snelheid. Eerste vereiste was een korte verrassingsoorlog. Het verslaan van Amerika of Engeland was geen oorlogsdoel.
Het keizerrijk meende dat de veroverde gebieden een onderhandelingsbasis zouden vormen voor het afdwingen van een eervolle vrede. In de Japanse gedachtengang was de oorlog een onvermijdelijk gebeuren. Mocht men verliezen, dan zou volgens de invloedrijke prins Higashikuni: 'there (will) be nothing to regret, because she (Japan) is doomed to collapse even without war'.
Op 8 december 1941, de 8e dag, 12 maand, 16e jaar van Showa, ging de Japanse oorlogsverklaring uit, in de hoop dat 'the sources of evil will be speedily eradicated and an enduring peace immutably established in East Asia, preserving thereby the Glory of our Empire'.

'Voor de Japanners een oorlog met een zending: vrijheid voor de onderdrukten onder suppremati van de Keizer.

Het plan voor de aanval op Nederlands-Indië.

Het keizerlijk hoofdkwartier ging ervan uit dat de verovering van Java, de laatste geallieerde basis in Zuid-Oost-Azië, begin maart 1942 voltooid diende te zijn.
Dat moest snel gebeuren om de vijand de gelegenheid tot vernieling van de hulpbronnen in de Buitengewesten onmogelijk te maken en de aanvoer van de versterkingen naar Java zoveel mogelijk tegen te gaan. De oorlog was in maart per slot van rekening al drie maanden bezig. De operatie zou worden uitgevoerd langs drie assen: een westelijke via Malakka en Sumatra, een centrale via Borneo en een oostelijke via Celebes, de Molukken en Timor. De aanval op Java zelf zou uit twee richtingen plaats vinden.
Het hele offensief steunde op de inzet van luchtstrijdkrachten volgens eenzelfde procedure als later door MacArthur werd toegepast. Zodra de in de Buitengewesten veroverde bases in gebruik waren en daarmee de actieradius van de luchtmacht werd vergroot, waren de voorwaarden geschapen voor landingen dieper in het vijandelijk gebied.
Het totale offensief vereiste de ontplooiing van alle beschikbare krachten over een uitgestrekt gebied van circa 2000 zeemijlen breed en 1000 diep.
Op alle aanvalsassen moesten de operaties ongeveer gelijktijdig aanvangen.
Een geallieerd inlichtingenpamflet van begin 1942:
'The Japanese advance in the South Sea has been remarkable for the dexterous manner in which they have used combined task forces for the occupation of successive strategic points. From an examination of the brief particulars at present available, it would appear that they have employed two standard types of task forces in these operations.
These forces have been used by bounds from point to point and have given each other mutual support. The bounds have been approximately 400 miles in extent and the period which had elapsed between consolidation and the next forward move has averaged between one to three weeks in each locality. Not only does this performance demand a well-balanced strategic plan, but it also requires a very careful apportionment of administrative means to each task force . . .
If unopposed at the beaches, the Japanese hold to the roads as a rule, until making contact with the opposition. They also use rivers and creeks to penetrate inland by boat and to turn the flanks'. 6)

Het doel bereikt

Begin 1942 was Japan in het bezit gekomen van een enorm gebied.
Het bezette op het vasteland van Azië grote delen van China; Frans Indo-China; Siam (Thailand), bijna geheel Birma en Malakka. In de Pacific was het heer en meester tot aan de internationale datumlijn en in het zuiden liep de voorste lijn van Java naar midden Nieuw Guinea.
Binnen dit gebied kon Japan niet alleen beschikken over alle bodemschatten en opbrengsten, maar ook strategisch ongehinderd op de binnenlijnen opereren met als enige reële dreiging de geallieerde onderzeeboten.

Het beveiligen en houden van deze machtssfeer was weliswaar een zware opgaaf, echter het gebied was redelijk beschermd door versterkte punten en wat gemakkelijk verkregen was kon duur worden verkocht.
Het zou maanden duren voordat een andere reus, Amerika, zijn invloed kon laten gelden.

Noten.

1. Sectie Krijgsgeschiedenis (SK), 2/12
Verslag omtrent mijn beleid als legercommandant, 9 maart 1948.

2. S K 2/12

3. S K 17/4

4. L. Wigmore, The Japanese Thrust, Canberra Australian War Memorial 1957, appendix 5: General Sturdee's Papers of 15th. february 1942.

5. L. Moerton, The war in the Pacific, Strategy and Command,

The first two years, Office of the Chief Military History, Department of the Army Washington 1962,

Statement of Prince Higashikuni, 9th june 1943.

6. S K 6/44, The Japanese use of task forces in the South Seas.

HET HERDENKINGSJAAR 1979 (II)

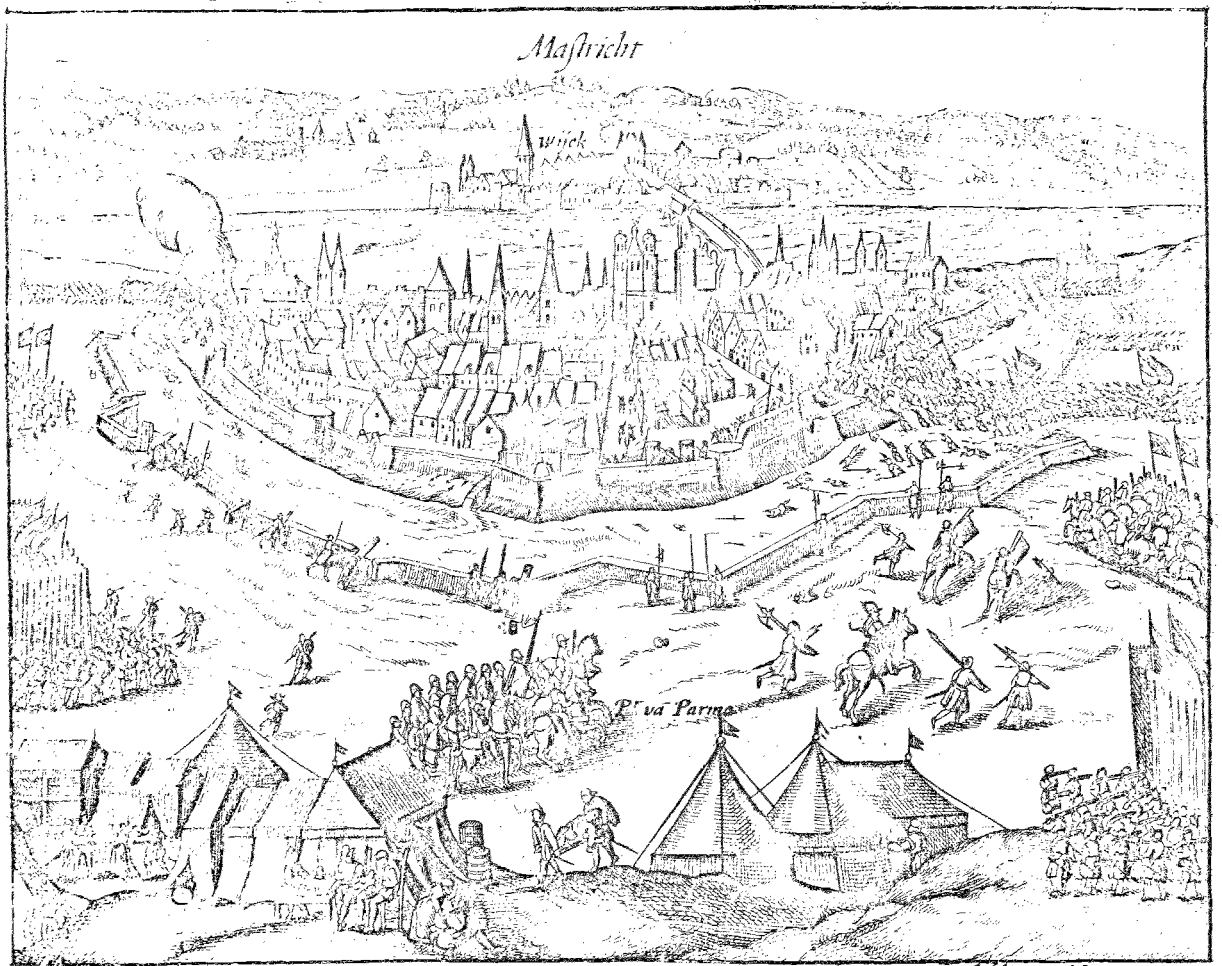
door drs J.P.C.M. Hoof.

2. 1579 (2)

Beleg en innam e van Maastricht.

Sinds het einde van de dertiende eeuw berustte de souvereiniteit over Maastricht bij twee heren, nam elijk de bisschop van Luik en de hertog van Brabant.
De rechten van de laatste kwam en, nadat het hertogdom was opgegaan in het complex van Bourgondisch-Habsburgse landen, tenslotte in handen van Filips II.
De tweeherigheid stelde de stad in staat een autonom e positie in te nem en.
Hieraan kwam een einde in de jaren zestig van de zestiende eeuw.
In het najaar van 1566 nam elijk braken binnen Maastricht onlusten uit tussen katholieken en calvinisten.
De magistraat wist beide partijen tot een accoord te brengen, maar Margaretha van Parma, die nam ens Filips de m edesouvereiniteit over de stad uitoefende, vond dit niet genoeg.
Ze legde er troepen in garnizoen en stelde er een gouverneur aan.
De Luikse bisschop stem de m et tegenzin hiem ee in.
Naarm ate de troepen langer in de stad verbleven, des te sterker werd de wrevel van de burgerij ten opzichte van de soldaten.
Deze laatsten verkeerden, doordat zij niet regelmatig betaald werden, voortdurend in geldnood, reden waarom zij op gezette tijden, soms onder het uiten van dreigementen, de magistraat verzochten hen van soldij te willen voorzien.
Deze willigde hun verzoeken m eestal in, maar kwam doordoor wel zelf in financiële m oeilijkheden. In 1576 barstte de bom.
Na een aantal verwikkelingen sloegen de troepen van de koning aan het m uiten en plunderden de stad. Dergelijke onlusten deden zich in dat jaar in diverse delen van de zuidelijke Nederlanden voor en het is dan ook begrijpelijk dat een van de eisen die de Staten-Generaal in het Eeuwig Edict aan Don Juan stelden, alvorens hem als landvoogd te erkennen, de terugtrekking van de Spaanse troepen uit de Nederlanden behelsde.

Toen eind april 1577 de laatste soldaten uit Maastricht wegtrokken, nam m en hier onm iddellijk stappen om de autonom ie te herstellen.
De verdediging van de vesting werd in handen gelegd van de schutterij.
Het stadsbestuur nam zich voor een strikt neutrale politiek te gaan voeren en wenste geen partij te kiezen in het conflict tussen de landvoogd en de Staten-Generaal.
De verdedigingswerken werden gem oderniseerd, het artilleriepark werd uitgebreid en de m unitievoorraad aangevuld.
De ontwikkelingen noopten Maastricht al gauw de neutraliteitsgedachte over boord te zetten.

Urbem divisi populi coluere BRABANTI, *MOSA Ducis premitur PARMÆ obsidione, resistunt*
Non nec EBURONES, medius fluit inter utrumque *Unanimes patriæ pro libertate potentes.*

Het beleg van Maastricht door Parma, 1579. (Uit: Afbeeldinghe, ende Beschrijvinghe van alle de veld-slagen, Belegeringen, ende and're notable geschiedenissen (. . .) Amsterdam 1616.

Geheel in strijd met het Eeuwig Edict pleegde Don Juan namelijk in juli 1577 een aanslag op Namen en vroeg Filips om terugzending van de Spaanse troepen. Deze gaf hieraan gaarne gehoor. In januari 1578 behaalden de Spanjaarden bij Gembloers een overwinning op de Staatsen en dreigden de zuidelijke Nederlanden te heroveren.
Maastricht zag zich gedwongen enige vendels Staatse troepen in garnizoen te nemen.
Uit de militaire operaties die de Spanjaarden in de loop van 1578 uitvoerden viel duidelijk af te leiden dat zij een aanval op Maastricht in de zin hadden.
De stad was om strategische redenen een zeer begeerd bezit.
De vesting beheerste namelijk de brug over de Maas en vormde daarom een vitale schakel in de verbinding tussen de zuidelijke gewesten en de Duitse landen, van waaruit troepen en materieel konden worden aangevoerd.
Hierbij kwam nog dat Parma, die in oktober 1578 de overleden Don Juan als landvoogd was opgevolgd, grote behoefte had aan het behalen van een groot militair succes.
Dit zou een uitgebreid aantal Nederlanders die zich tot dan toe afzijdig hadden gehouden, doen besluiten, zich aan de zijde van de koning te scharen.
Bovendien zou dit een wapenstilstand tussen Spanje en de Staten-Generaal, waarover in Keulen onderhandeld werd, overbodig maken.
Om de stad te isoleren liet Parma eerst een aantal versterkte plaatsen in de wijde periferie veroveren.
Daarna nam hij maatregelen om te voorkomen dat een Staatse legermacht zou proberen Maastricht, als het eenmaal werd belegerd, te ontzetten.
Daartoe schakelde hij de Staatse troepen uit, deels door ze op het slagveld te verslaan, deels door ze terug te drijven naar vestingen op grote afstand van de bedreigde stad.
Op 8 maart 1579 sloeg Parma met een leger van ± 34.000 man het beleg rond Maastricht.
De leiding over de troepen binnen de vesting lag in handen van gouverneur Melchior Schwarzenberg en de Staatse vestingbouwkundige Sebastien Tapijn, die de bevolking had bijgestaan in het verbeteren en uitbreiden van de verdedigingswerken.
De belegeraars legden twee schipbruggen in de Maas, een bij Borgharen en een bij Heugem, respectievelijk ten noorden en ten zuiden van de stad.
Aanvankelijk werd de aanval geconcentreerd op de Tongerse en de Bossche poort, maar de artilleriebeschietingen, de stormlopen van de infanterie en het tot ontploffing brengen van mijnen had uiteindelijk weinig succes.
Naarmate de tijd voortschreed groeide aan Spaanse kant de twijfel.
In de Staten-Generaal gingen meermalen stemmen op, een ontzettingsleger te vormen, maar dit plan werd niet geconcretiseerd.
Parma richtte zijn aandacht tenslotte op de Brusselse poort en het daarvóór gelegen ravelijn, omdat dit punt in tactisch opzicht hem meer kans op resultaat bood.
Desondanks duurde het nog heel lang vóór de Spanjaarden hier duidelijk vorderingen maakten.
Na een periode van uiterst felle strijd wisten de belegeraars op 29 juni op deze plaats in de stad door te dringen. De innname van Maastricht was een feit.

Het was, op de verovering van Antwerpen (1585) na, Parma's grootste militaire succes in de Nederlanden.
Meer dan een halve eeuw zou Maastricht in Spaanse handen blijven.
In 1632 namelijk werd de stad ingenomen door Frederik Hendrik, een man die drie jaar tevoren een ander belangrijk wapenfeit op zijn naam bracht dat we dit jaar herdenken.

3. 1629

Beleg en inname van 's-Hertogenbosch.

Toen door de inname van Groenlo in 1627 het gebied benoorden de grote rivieren geheel in Staatse handen was, richtte Frederik Hendrik zijn aandacht op het zuiden en met name op Den Bosch.
Deze stad gold toen als een bijna onneembare vesting.
Zij lag in een moerassig gebied en de toegangswegen waren afgeschermd door een aantal sterke fortificaties.
Voor de Spanjaarden was Den Bosch een belangrijk bezit. Het beheerste een groot deel van Brabant en vormde bovendien een bedreiging voor de verbindingen tussen de Staatse troepen en hun thuisbasis bij een eventueel offensief in de zuidelijke gewesten.

In april 1629 liet Frederik Hendrik zijn troepen, 24.000 man infanterie en 4000 ruiters, samentrekken in de omgeving van Arnhem en Nijmegen.
Door het uitzenden van verkenners naar onder andere Lingen en Wezel liet de prins de vijand in het ongewisse omtrent het doel van de op handen zijnde veldtocht.
Op 29 april trok het leger, na een dag tevoren op de Mookerhei een wapenschouw te hebben gehouden, via een schipbrug bij Grave Brabant in.
Nadat de Staatsen bij Den Bosch waren aangekomen, begonnen zij met de aanleg van een dubbele gordel van aarden wallen en schansen rondom de stad.
Deze diende om de vesting hermetisch af te sluiten en om de eigen troepen, die zich ophielden in het gebied tussen de beide linies, te beschermen tegen aanvallen van een ontzettingsleger.
Op diverse punten werden geschutsopstellingen ingericht, van waaruit zware vuurmonden de vesting konden beschieten.
Vervolgens begonnen de belegeraars met het graven van naderingsloopgraven naar de verdedigingswerken die de voornaamste toegangen tot de stad afsloten.
In het zuiden waren dit de forten Isabella en Sint-Anthonie, die vóór de Vughterpoort lagen, en de Pettelaarschans, in het noorden de fortificaties vóór de Hinthamerpoort.
De belegerden ondernamen verschillende pogingen om de opmars van de vijand te stuiten, maar steeds zonder veel resultaat.
De enige hoop die hen nog restte was hulp van buitenaf.

Frederik Hendrik, prins van Oranje-Nassau (Sectie Krijgsgeschiedenis 's-Gravenhage).

Deze kwam in de vorm van een Spaans ontzettingsleger van ± 25.000 man onder bevel van Hendrik van den Bergh, dat eind juni bij de belegerde stad arriveerde.
De verschillende aanvallen van de Spanjaarden op de stellingen van de belegeraars liepen echter op niets uit. De troepen van Frederik Hendrik hadden zich te goed verschanst.
De krijgsraad in Brussel besloot daarom tot het inzetten van een tegenoffensief en droeg Hendrik van den Bergh op naar de Veluwe te trekken.
Via Wezel rukte deze op naar de IJssel, waar zijn leger zich verbond met de keizerlijke troepen onder Montecuculi. Deze stak met een troepenmacht van 10.000 man de Veluwe over en bereikte op 13 augustus Amersfoort, dat zich de dag daarop aan hem overgaf.

Desondanks bleef Frederik Hendrik met zijn troepen vóór Den Bosch liggen.
Om het gevaar van een inval in Holland te bezweren stuurde hij een contingent onder bevel van Otto van Gent en Oyen naar het bevoorradingspunt van de Spanjaarden, Wezel, dat op 19 augustus werd ingenomen.
Hierdoor zag Montecuculi zich gedwongen zich terug te trekken.
Het beleg bereikte nu zijn eindfase. Nadat op 18 en 19 juli de bezetting van de forten Isabella en Sint-Anthonie zich had overgegeven, begonnen de belegeraars met de aanleg van naderingsloopgraven in de richting van de Vughterpoort.
Op 13 augustus bereikten zij de gracht, waarin zij, zwaar onder vuur genomen door de bezetting van de stad, een dam legden met daarop een gallerij.
Op 11 september verwoestte een door de Staatsen geplaatste mijn een groot deel van het bolwerk vóór de poort. Dezelfde dag nog begonnen de onderhandelingen over de overgave van de vesting. Drie dagen later werd het capitulatieverdrag ondertekend.

4. 1829 - 1979

150 Jaar Grenadiers en Jagers.

Zowel binnen de Koninklijke Landmacht als daarbuiten is ruime aandacht besteed aan het feit dat koning Willem I op 7 juli 1829 overging tot de oprichting van een afdeling Grenadiers en twee bataljons Jagers.
Zo vond in juli van dit jaar in Arnhem een groot aantal festiviteiten plaats, terwijl van 15 juni tot 8 juli in de Rolzaal de expositie 'Onder het oog des konings' werd gehouden, die zeer veel bezoekers trok.
Aan het besluit dat Willem I op 7 juli 1829 uitvaardigde, lag een voorstel ten grondslag van 's konings tweede zoon prins Frederik, die de post van commissaris-generaal van Ooorlog bekleedde, een functie die te vergelijken valt met die van onze minister van Defensie. Door het formeren van een afdeling (van 1815 tot 1841 de officiële term voor een regiment infanterie) grenadiers zou er volgens de prins een korps ontstaan dat tot voorbeeld kon dienen voor alle infanteristen.
Door de bijzondere status die aan dit onderdeel verleend zou moeten worden, namelijk het dienst doen 'onder het oog des konings' in diens residenties Den Haag en Brussel, zou bij een ieder die tot de infanterie behoorde, de ambitie worden gewekt ook bij dit korps te willen horen.

De jagerbataljons, waarin alleen geoefende scherpschutters een plaats mochten krijgen, moesten door onberispelijke gedrag en getraindheid eveneens de infanterie tot voorbeeld strekken. Het zou een eer moeten zijn bij deze bataljons te mogen dienen.
De koning nam de voorstellen van zijn zoon over en gelastte middels genoemd besluit de oprichting van de afdeling en de beide bataljons.

Overigens mag men uit het bovenstaande niet concluderen dat vóór 1829 in Nederland nog geen grenadier- en jagereenheden bestonden. Het Staatse leger, de landstrijdkrachten van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, kreeg in het 'rampjaar' 1672 zijn eerste compagnie grenadiers en in 1673 nog twee andere.
Van deze laatste ging er een over naar het regiment Gardes te Voet van prins Willem III, terwijl de beide andere in 1678 weer werden opgeheven.
Van 1674 tot 1749 echter was bij elke compagnie te voet een groep grenadiers ingedeeld.
In laatstgenoemd jaar werd bepaald dat verder nog bij alle infanterieregimenten twee grenadierscompagnieën behoorden te worden ingedeeld.
Toen in het jaar 1784 een oorlog dreigde met Oostenrijk werd het Staatse leger uitgebreid met een aantal korpsen lichte troepen, waaronder enkele eenheden jagers.
Nadat het conflict op vreedzame wijze was bijgelegd en het merendeel van deze troepen werd afgedankt, kregen daarvan alleen de jagers van Frederik Johan Otto Rijngraaf van Salm een vaste plaats in het leger van de Republiek.
Ook in de strijdmachten van de Bataafse Republiek (1795-1806) en het Koninkrijk Holland (1806 - 1810) hebben altijd vaste grenadier- en jagereenheden bestaan.

In 1830 werden de Grenadiers en Jagers ingezet bij het neerslaan van de opstand in het zuidelijk deel van het Koninkrijk.
Op 26 augustus traden de in Brussel gelegerde jagers op tegen plunderaars en oproerkraaiers in de binnenstad, waarna zij in samenwerking met de grenadiers zorg droegen voor de beveiliging van de koninklijke paleizen aldaar.
In de dagen daarna namen de onlusten toe. Nadat de kroonprins vergeefs had geprobeerd de rust in de stad te herstellen kregen de grenadiers en jagers bevel Brussel te ontruimen.
In opdracht van Willem I deed prins Frederik op 23 september met een grote troepenmacht de een aanval op de stad. Hieronder waren de Afdeling Grenadiers en het 2e Bataljon Jagers, die tijdens de hevige gevechten, welke tot 27 september voortduurden, met grote inzet streden en zware verliezen leden. De afdeling en de beide jagerbataljons namen het jaar daarop deel aan de Tiendaagse Veldtocht (2- 12 augustus).
Bij de reorganisatie van 1843 ontstond het Regiment Grenadiers en Jagers, bestaande uit vier bataljons.

In de periode 1831 - 1940, waarin ons land slechts indirect betrokken raakte bij de elders woedende oorlogen, werd het korps meermalen ingezet bij acties ter handhaving van orde en rust, zoals bij de hongerrellen in Den Haag in de jaren 1845 - 1846, de ongeregeldheden in Rotterdam in 1868, tijdens de spoorwegstaking van 1903 en bij de opstootjes in de Amsterdamse Jordaan in 1934.

Naast de veranderingen welke zich in 1843 voltrokken, vond er in deze periode op organisatorisch gebied in 1913 een wijziging plaats die de moeite van het vermelden waard is.
In dat jaar namelijk kregen Grenadiers en Jagers elk een eigen regiment.
Deze beide nieuwe eenheden gingen samen deel uitmaken van de Brigade Grenadiers en Jagers.
In het Haagse leven vormden de leden van het korps een vertrouwde verschijning.
Op diverse plaatsen in de stad vervulden zij wachtdiensten, zij exerceerden op het Malieveld en namen deel aan de parades op zondag en op de feestdagen van het Koninklijk Huis.
Daarnaast bracht de stafmuziek van het regiment, vanaf 1876 de Koninklijke Militaire Kapel geheten, op gezette tijden en plaatsen marsmelodieën ten gehore.
De grenadiers en Jagers waren gelegerd in de Oranjekazerne, die gelegen was in de Haagse binnenstad. Nadat dit complex in 1919 was afgebrand, werden zij ondergebracht in het kamp Waalsdorp.
Tijdens de vijf oorlogsdagen van mei 1940 raakten de drie grenadierbataljons en het 1e Bataljon Jagers betrokken bij de strijd rond de vliegvelden Ockenburg en Ypenburg.
Voornamelijk door het adekwate optreden van deze onderdelen konden deze belangrijke militaire objecten, die in Duitse handen waren gevallen, heroverd worden.
Een dergelijk succes was helaas niet weggelegd voor het 3e Bataljon Jagers, dat belast was met de verdediging van het vliegveld Waalhaven te Rotterdam.
Het 2e Bataljon Jagers leverde strijd in Den Haag en Rotterdam, bij Hoek van Holland en op Rozenburg.
Ook aan de strijd in Nederlands-Indië in de jaren 1945 - 1950 namen de Grenadiers en Jagers deel. In het totaal werden tien bataljons uitgezonden, waarvan er acht bij diverse acties werden ingezet. Op 28 mei 1948 vaardigde prinses-regentes Juliana het besluit uit dat de Regimenten Grenadiers en Jagers zich voortaan garderegiment mochten noemen.
Een andere belangrijke gebeurtenis in dat jaar was de invoering van nieuwe ceremoniële tenuen. Een organisatorische wijziging welke in 1950 zijn beslag kreeg, namelijk de samenvoeging van de twee garderegimenten tot één, werd in 1953 weer ongedaan gemaakt.
Thans vormen de Grenadiers en Jagers respectievelijk het 11e en 12e Pantserinfanteriebataljon en zijn zij gelegerd in de Saksen-Weimarkazerne in Arnhem, c. q. de Oranjekazerne in Schaarsbergen.

Geraadpleegde literatuur:

Ad 2:

L. J. Morreau, Die yseren stadt Maestricht, Maastricht z. j.
H. H. E. Wouters, 'Het Limburgse Maasdal gedurende de tachtigjarige en dertigjarige oorlog met inleiding en vervolg, 1543 - 1663'.
Limburg's Verleden II, Maastricht (1967).
Stad tegen imperium, Maastricht belegerd door Parma 1579.
Catalogus van de gelijknamige expositie, gehouden in het Bonnefantenmuseum in Maastricht, 1979.

Ad 3:

J. Sneep, 'Het beleg en de verovering van 's-Hertogenbosch in 1629'.
Genie (maandblad vereniging van officieren der Genie) 29e jaargang 1979, p. 106 - 112.

C. M. Schulten, 'Militaire aspecten van het Beleg van 's-Hertogenbosch in 1629'.
'Bossche Bouwstenen II. Uitgave Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch. 's-Hertogenbosch 1979.
Het Beleg van 's-Hertogenbosch in 1629.
Catalogus van de gelijknamige expositie, gehouden in het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch, 1979.

Ad 4:

H. F. Fabri en T. H. F. Fabri, 'Honderdvijftig jaar' soldaten onder het oog des konings'.
Militaire Spectator, 148e jaargang 1979 p. 295 - 317.

(H. L. Zwitzer) 'Grenadiers en Jagers 150 jaar'.
Legerkoerier 29e jaargang 1979 nr. 6'p. 2 - 3.

Grenadiers en jagers in Nederland 1599 - 1829 - 1979
(verschijnt in januari 1980).

DE DONDERBUS

Inkoop Verkoop Ruil
antieke Wapens, Orden, Militaria,
Uniformen, Uitrustingsstukken,
Documentatie Eerste- en Tweede
Wereld Oorlog, Aankopen van
gehele verzamelingen.

Adres: Sophiakade 5b,
Rotterdam 3016.
Geopend vrijdag 19-21 uur,
zaterdag 10-18 uur.

Telefoon 010-522297
01862-2338

3274 ZJ Blaaksedijk - NL.

Quidich 'n Rich Militaria
J. F. de Boer, Valeriaanstraat 6
Soest.

Inkoop, verkoop, ruil.
specialiteit:
ridderorden, medailles en
onderscheidingstekens
van binnenlandse en buitenlandse
legers.

Open na telefonische afspraak:

072-121316.

CORRESPONDENTEN

(3) 'UNIFORMKUNDE'
o.l.v. dr F.G. de Wilde, Jan Steenlaan 62, 1412 JW Naarden.

(4) 'RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN'
o.l.v. H.G. Meyer, Vollenbergstraat 6, 5801 RP Venray.

(5) 'MILITAIRE EMBLEMEN'
o.l.v. B.C. Cats, Claudiagaarde 72, 1403 JR Bussum en
C. van Ekeris, Anslostraat 183, 2533 KD 's-Gravenhage.

(6) 'WAPENS EN MINITIE'
o.l.v. J. Lenselink, Oxfordlaan 49, 2314 Leiden.

(7) 'MILITAIRE MUZIEK'
o.l.v. mr R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 2596, SW 's-Gravenhage.

(8) 'HISTORISCHE NEDERLANDSE VERSTERKINGEN (OVERZEE)
o.l.v. A.F. Lancker, Grote Spie 347, 4819 CW Breda.

(9) 'MARITIEME GESCHIEDENIS'
o.l.v. M.K. Zaagman, Ds van den Boschlaan 225, 2286 PH Rijswijk (Z.H.)

(10) 'NAPOLEONTICA'
o.l.v. prof dr H.P.L. Harms Vogts, Utrechtseweg 102, 6866 CN Heelsum.

(11) 'TWEEDE WERELDOORLOG'
o.l.v. J.H.M. Berlemon, Porceleinvlinder 5, 2317 JZ Leiden.

(12) 'MILITAIRE- EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN'
o.l.v. A.J. Weekenstroo, Heerenstraat 9-11, 4116 BK Buren.

(13) 'VAANDELS, STANDAARDEN, FANIONS, VLAGGEN'
o.l.v. Kl. Sierksma, 'Huize Midgaard', Aan de Brink 36, 1399 GX Muiderberg.

(14) 'EERSTE WERELDOORLOG'
o.l.v. drs J.C. van Dijk, Grifthorst 16, 3833 GD Leusden.

(15) 'KONINKLIJKE MARINE'
o.l.v. L.L. von Münching, Middelweg 85, 2241 AP Wassenaar.

(16) 'MILITAIRE GENEALOGIE'
o.l.v. ir Ch.C. van der Vlis, Anna van Burenlaan 59, 2012 SK Haarlem.

(17) 'MILITAIRE FOLKLORE' o.l.v. F.W. van Steen, Lion Cachetstraat 2, 3851 ZE Ermelo.

(18) 'MILITAIRE VOERTUIGEN EN TANKS'
o.l.v. M.C. van der Hoog, Draaiboom 10, 4817 WR Breda,
J. van den Berg, Cronestein 85, 2804 EL Gouda,
J. Bloemendaal, Scheldelaan 10, 2105 XG Heemstede.

(19) 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT'
o.l.v. J. van den Berg, Cronestein 85, 2804 EL Gouda,
P.C. Boer, Waterklaver 2, 2804 PN Gouda.

(20) 'KNIL' o.l.v. W.R. van der Wiede, 'Bronbeek', Velperweg 151 A, 6824 MB Arnhem.

(22) 'MILITAIRE GEDENKTEKENS EN MONUMENTEN'
o.l.v. J.C. Hopperus Buma, Huygenslaan 18, 3818 WC Amersfoort,
drs J.A.C. Bartels, Gerstkamp 198, 2592 CV 's-Gravenhage.

INTERESSEGEBIEDEN, WAAR (NOG) GEEN CORRESPONDENTEN VOOR ZIJN:

(1) 'Krijgsgeschiedenis, Korpsgeschiedenis KL'
(2) 'Tradities en ceremonieel'
(21) 'Militaire bibliografie, tijdschriften'

*** De tussen haakjes geplaatste nummers zijn indicaties t.b.v. de ledenlijst.